

«3 цією виставою щось не так»

Галина Павленко

«3 цією виставою щось не так»

Автори: Генрі Льюїс, Джонатан Сейєр та Генрі Шилдс. Переклад Оксани Савиченко

Режисерка Емі Мілбурн (Велика Британія)

Хореографи Інга Красовська та Антон Вахліовський

Куратори проекту Юріс Жагарс, Стас Жирков, Олеся Жураківська.

Вистава створена колективами трьох театрів: Київського театру драми і комедії на лівому березі Дніпра (Україна), театру Дайлес (Латвія) та Mischief (Велика Британія).

Сцена з вистави «3 цією виставою щось не так».

Режисерка Емі Мілбурн. Київський театр драми і комедії на лівому березі Дніпра.

В залі гамірно, людно. Збоку від нас, біля стіни, примостився молодик, який щось робив з технічним приладдям. Потім він почав перемовлятися з дівчиною, яка теж була в залі. Врешті, вони піднялися на сцену, де містилася дворівнева кімната, щоб полагодити там певні несправності. Але кожна їхня дія наносила крихким декораціям тільки ще більшої шкоди. Позаяк вони самі не могли впоратися, то взяли глядача і вивели на сцену, аби допоміг виправити становище. Та участь стороннього не тільки не допомогла, а ще більше виявила неспроможність у вже побудованому змінити щось на краще. Падали полиці і головка молотка, відвалювалися половиці.

Ця дивна неготовність, метушня при світлі в залі, безпомічність при видимості роботи були першими дзвіночками, що тут щось не так. Бо все було зроблено на швидку руку.

Цей вступ з акторами у ролях технічного персоналу підготував глядача до абсурду і буфонади наступної частини. А далі нас запросили до перегляду вистави нібито самодіяльного драматичного гуртка міста Корнлі. Декорації на сцені, які щойно намагалися полагодити, як ми дізналися, були вибудовані саме для цієї вистави про вбивство і його розслідування. Тобто ми мали побачити виставу у виставі. Після сповненого аваріями вступу можна було передбачити, що і сама вистава аматорів буде катастрофою. Вона була приречена. Але глядач в залі цього ще не знав.

Та ось світло в залі згасло. І тут таке почалося! «Вбитий» ніяк не міг зручно влаштуватися на дивані. Ноші розвалювались, і «мертвий» падав додолу. Потім він вибігав у двір, вилазив на гору... А в цей час падали картини, знову полиці, хитався другий поверх, проявлялась уся хитлявість та химерність декорацій.

Тепер уже і зусилля з втілення на сцені силами гуртківців класичного сюжету – інспектор розслідує вбивство – зазнають краху. Оскільки виконавці ролей все плутають, невдало міняються ролями, намагаючись врятувати свій недопечений утвір. І падіння предметів стає чудовою метафорою такого хиткого стану, коли ґрунт пливе з під-ніг. Тож усе йде не так, як треба, і доводиться до крайнього порогу.

Вистава іронічно-пародійна, з наявністю циркових трюків. Слід відзначити готовність акторів до цього, їхню повну віддачу. Їхнє вміння бути переконливими, вправно виконуючи ролі невдач і нехлюїв. При тому вони виглядали щасливими від того, що їм випало грати в такому непересічному, яскравому дійстві.

Що вже говорити про глядачів, які були у захваті. Кожної хвилини на них чекав черговий сюрприз. Щось падало, хтось уявно вмирав, а потім оживав. Палала проводка, щось вибухало на межі техніки безпеки. До всього, репліки подавалися невчасно та недоладно, що створювало ще більш комічний ефект.

Врешті, коли стіни залишилися голими, з розбитими і розчиненими дверима і вікнами, на завершення, впали і самі стіни. В цей час на сцені зібралися всі виконавці. Хтось із них опинився в проїмі вікна, хтось – в інших отворах. Ось де було проявлено досконалість розрахунків творців цього видовища! А далі – остання крапка – вибухнула і впала люстра, яка освітлювала ту нещасливу кімнату. Настала темрява. І на сцені, і в залі.

Попереду нас сиділа сім'я: мама, тато і син років десяти. Тато час від часу щось йому пояснював. А на виході з театру я знову зустрілася з ними. Тато про щось запитав сина, і ми почули у відповідь: «Що довго говорити – це апокаліпсис». «Ти знаєш таке слово», – здивувалась я. Хлопчина нічого

не відповів. Я все не можу забути його влучне формулювання висновку, зробленого після такої веселої вистави. Недарма ж ця п'еса, за інформацією з інтернету, поставлена в 30-ти країнах світу. Це ж не просто про недолугих аматорів, з яких можна посміятися і забути. Це не звичайна пародія на театральні штампи. Я ось цю виставу забути не можу. Може, не я одна.

Кілька років тому, ще до ковіду, в Києві на Міжнародному фестивалі театру ляльок ми побачили чи не в кожній виставі черепа. В німецькому «Гамлеті» взагалі не було нічого і нікого з героїв п'еси, окрім тих черепів. Всі стали ними – і Гамлет, і Клавдій, і Фортінбрас. Передчуття митців, передчуття майбутніх трагедій світового рівня.

Демон у подобі янгола

Ангеліна Велика

Олександр Ярема – Оргон у виставі «Тартюф» Мольєра.
Режисер Дмитро Богомазов. Національний театр ім. І. Франка.

Наприкінці січня в театрі ім. Івана Франка відбулася прем'єра вистави «Тартюф» за однією з найвидатніших п'ес в історії театру, яка вже кілька століть не сходить зі сцени. В комедії йдеться про шахрая, котрий прикидається високодуховною людиною, щоб проникнути в заможну родину пана Оргона. Затуманивши свідомість господаря оманливими чарами, пройдисвіт остаточно захоплює владу у домі і контроль над ситуацією. А Оргон втрачає здоровий глузд і простодушно віддає лицеміру все своє майно. Мольєр замислював твір як критику на двір Людовіка XIV, та сатира у п'есі виявилася настільки влучною і гострою, що її одразу ж заборонила католицька церква. Автор довгих п'ять років боровся за право на життя для комедії і тричі переписував її, аж поки у 1669 році світ не побачив її перше сценічне прочитання. Комедія і нині є напрочуд актуальною і здатна розмовляти з глядачем будь-якої епохи. Сценографія створена за принципом стародавнього вертепу, де дійство відбувається у трьох площинах, ніби у трьох паралельних світах: верхньому – горішньому, духовному, середньому – інформаційному, емоційному, та нижньому – матеріальному, побутовому. Сфери розділені умовними сходами, де на кожній площині міститься окремий ігровий майданчик, простір для дії. На початку з середньої ігрової площини до нас доноситься гучна, в'їдлива диктаторська пропаганда. Вона лунає з екра-

«Тартюф». Жан-Батист Мольєр. Переклад з французької Ірини Ведіної
Режисер-постановник Дмитро Богомазов
Художник-постановник Петро Богомазов
Композитор Олександр Кохановський
Балетмейстер Ольга Семьошкіна
Оргон – Віктор Жданов, Олександр Ярема
Мадам Пернель, мати Оргона – Ірина Дорошенко, Людмила Смородіна
Ельміра, дружина Оргона – Тетяна Міхіна, Христина Федорак
Даміс, син Оргона – Олександр Рудинський, Іван Шаран
Мар'яна, дочка Оргона – Кароліна Мруга, Марія Рудинська
Валер, юнак, закоханий у Мар'яну – Віталій Ажнов, Михайло Матюхін
Клеант, шуряк Оргона – Акмал Гурезов, Михайло Кукулюк
Тартюф, святенник – Андрій Самінін, Остап Ступка
Пан Лояль, судовий пристав – Олександр Печериця, Леонід Шеревера
Доріна, покоївка Мар'яни – Оксана Жданова, Дана Кузь
Прем'єра: 25 лютого 2024 року.

ну телевізора. Акцент на блакитному екрані у постановці не випадковий, адже він вказує на потужний засіб маніпуляції масами. Це ніби нагадує, як цінні божественні знання та інформація з вищих сфер, потрапляючи до моніторів, трансформуються і зазнають смислових спотворень. Далі, опускаючись на нижчий побутовий рівень, впливають на свідомість і відчуття дійсності всіх довкола. Так відбувається цілеспрямоване зомбування та насадження в людські голови химерних абсурдних ідей, знецінення чеснот. На нижньому майданчику, майже на авансцені, розміщений великий довгий стіл, застелений блискучою шовковою скатертиною. А на ньому – святковий торт з білим солодким кремом та ажурними візерунками. Торт часом слугує прихистком для героїв, що ховаються один від одного. Як символ солодкого життя, насолоди та несподіваних сюрпризів, він утримує на собі увагу протягом вистави, набуваючи нових нюансів і трактувань. Нагорі, у вищій сфері, – розкидано безліч смарагдових куль, що схожі на космічні світи, планети, які важко розглядіти з нижчих рівнів неозброєним оком. Саме там, на небесах, відбуваються зустрічі закоханих: Мар'яни (Кароліна Мруга) та Валера (Михайло Матюхін). Чуттєві монологи нареченої Мар'яни, під час яких акторка майстерно відображає думки та переживання своєї героїні, також розігруються під зорями. В кульмінаційні моменти на не-